

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-05-28

Vår referens

Tilde Tibblin

Planeringssekreterare

tilde.tibblin@malmo.se

Remiss om Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (Statskontoret 2025:7) HVO-2025-3569

Sammanfattning

Statskontoret har fått i uppdrag av regeringen att analysera hur kommuner och regioner tillämpar kommunallagens bestämmelser om kontroll och uppföljning av privata utförare och hur ansvaret är fördelat mellan fullmäktige, styrelser och nämnder, med inriktning på välfärdsbrottslighet. Analysens slutsats är att kommunallagens bestämmelser har förutsättningar att fungera väl. Statskontoret lämnar ändå två förslag på tillägg i kommunallagen som handlar om kommunstyrelsens uppsikt och rapporteringsskyldighet till kommunfullmäktige gällande kontroll och uppföljning av privata utförare.

Förvaltningen har inga synpunkter på lagförslagen, men poängterar att vissa av Statskontorets iakttagelser gällande avtalsuppföljning är högst aktuella.

Förslag till beslut

1. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande om remissen *Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner*.

Beslutsunderlag

- Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner
- G-Tjänsteskrivelse HVON 2025-06-19 Remiss om Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner
- Förvaltningens förslag till yttrande

Beslutsplanering

Hälsa-, vård- och omsorgsnämndens arbetsutskott 2025-06-11

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden 2025-06-19

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Den statliga myndigheten Statskontoret har fått i uppdrag av regeringen att analysera hur kommuner och regioner tillämpar kommunallagens bestämmelser om kontroll och uppföljning av privata utförare och hur ansvaret är fördelat mellan fullmäktige, styrelser och nämnder. Tolkningen, och genomförandet, av uppdraget har varit att det handlar om kontroll och uppföljning för att motverka välfärdsbrottslighet, oseriösa aktörer och korruption. Statskontoret har avgränsat sin analys till framför allt den socialtjänst och hälso- och sjukvård som kommuner och regioner bedriver.

Statskontorets slutsatser är att kommunallagens bestämmelser om kommunsektorns kontroll och uppföljning har förutsättningar att fungera väl. Regelverket ger stöd för ett systematiskt arbete och ansvarsfördelningen är på det stora hela tydlig. Det finns däremot andra lagar och regler som till viss del begränsar kommuners och regioners möjligheter att kontrollera och följa upp privata utförare. Det gäller i första hand regelverket för sekretess, regelverket för upphandling och lagen om valfrihetssystem (LOV).

Statskontorets analys är att kommuner och regioner kan behöva prioritera kontroll och uppföljning i högre grad än i dag för att motverka oegentligheter, välfärdsbrott och att oseriösa aktörer etablerar sig i välfärden. Kommuner och regioner bör också överväga om de kan effektivisera sina insatser. En central del i dessa överväganden bör vara om den nuvarande kontrollen och uppföljningen av privata utförare i större utsträckning behöver inriktas på att upptäcka välfärdsbrott.

Statskontoret lämnar ett antal förslag, och poängterar att det inte räcker att ändra i kommunallagen för att få till stånd en tillräckligt effektiv kontroll och uppföljning. Förslagen, som föreslås träda i kraft den 1 januari 2026, är:

- Ett tillägg i kommunallagen 6 kap. 1 § som tydliggör att kommunstyrelsens uppsikt inbegriper kontroll och uppföljning av privata utförare.
- En ny paragraf i kommunallagen 10 kap. av vilken det framgår att kommunstyrelsen årligen till fullmäktige ska rapportera om sitt arbete och resultat kopplat till sin uppsikt av kommunens uppföljning och kontroll av privata utförare.

Behovet av åtgärder utöver att ändra kommunallagen anser Statskontoret handlar om att staten kan stärka förutsättningarna för arbetet mot välfärdsbrott och att kommuner

bör överväga att förstärka sitt arbete mot välfärdsbrott i flera avseenden, exempelvis prioriteringar och kunskap.

I övrigt gör Statskontoret ett antal iakttagelser i sin rapport. De som hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen anser särskilt relevanta att lyfta är:

- Det program för verksamheter som utförs av privata utförare, och som kommunfullmäktige måste ta fram varje mandatperiod, har en svag ställning som styrdokument (2.2.9).
- Kommunernas avtalsuppföljningar anses inte vara tillräckligt effektiva (2.3.1).
- Gemensamma inköpslösningar, exempelvis via inköpscentraler eller kommunförbund, kan innebära att ansvaret för kontroll och uppföljning av avtal faller mellan stolarna (3.3.3).

Konsekvenser av lagförslagen menar Statskontoret är att kommuner får bättre verktyg och tydligare ansvarsfördelning för sin kontroll och uppföljning av privata utförare. Kommunstyrelsen kommer att vara tvungen att efterfråga information från nämnderna om deras kontroll och uppföljning av privata utförare. Statskontoret bedömer att lagförslagen innebär en mindre inskränkning i självbestämmandet, men att det även fortsättningsvis kommer att finnas stor frihet i hur rapporteringen till kommunfullmäktige ska gå till.

Förvaltningens synpunkter på förslagen redovisas i förvaltningen förslag till yttrande.

Ansvariga

Anne Petäjäjärvi Johansson Avdelningschef